

Lieksan kaupungin lausunto kunnossapitolain toimivuusarviointi -raportista

Kuntatekniikkaliikelaitoksen johtokunta 16.01.2024 § 6
845/11.01.00.05/2023

Valmistelija Kuntatekniikan päällikkö

Ympäristöministeriö pyytää Lieksan kaupungilta lausuntoa kunnossapitolain toimivuusarviointiraportista. Raportin tavoitteena on antaa kattava kuvaus nykyisen kunnossapitolain toimivuudesta ja keskeisimmistä muutostarpeista.

Tausta

Laki kadun ja eräiden yleisten alueiden kunnossa- ja puhtaanapidosta (669/1978, ns. kunnossapitolaki) tuli voimaan 1.1.1980. Lakiin on tehty useita osittaisia muutoksia vuosien varrella. Kunnossapitolaissa säädetään yleiseen käyttöön luovutettujen katujen ja yleisten alueiden kunnossa- ja puhtaanapidosta asemakaava-alueella. Laissa määritellään muun muassa kunnossa- ja puhtaanapitoon liittyvät tehtävät sekä näiden tehtävien jakaantuminen kunnan ja kiinteistön- tai tontinomistajien kesken. Koska kunnossapitolaki on ollut voimassa yli 40 vuotta, on ympäristöministeriössä katsottu tarpeelliseksi ennen lain uudistamista arvioida nykyisen lain toimivuus kokonaisuutena.

Tavoitteet

Petteri Orpon hallitusohjelman mukaisesti kunnossapitolainsäädäntö päivitetään vastaamaan tämän päivän tarpeita tämän hallituskauden aikana. Ympäristöministeriö asettaa työryhmän valmistelemaan uudistusta. Ympäristöministeriö tahtoo kuulla mielipiteenne nykyisen lain toimivuusarviointiraportista sekä terveisenne tulevaa lainvalmistelua varten.

Lausunto pyydetään antamaan vastaamalla lausuntopalvelu.fi:ssä julkaistuun lausuntopyyntöön viimeistään 31.1.2024.

Lieksan kaupungin kuntatekniikkaliikelaitos antaa seuraavan lausunnon:

1. Onko toimivuusarviointi mielestänne riittävän kattava? Jos ei, mitä arvioinnista on jäänyt puuttumaan ja millaisia lisäselvitystarpeita tunnistatte?

Toimivuusarviointi on toteutettu suurten kaupunkien lähtökohdista. Arvioinnista ei käy esille pienten ja keskisuurten kuntien näkemykset kunnossa- ja puhtaanapitolain toimivuudesta kaduilla ja lain piiriin kuuluvilla yleisillä alueilla. Kunnat toimivat erilaisissa toimintaympäristöissä ja tulevaisuuden muutostekijät kohdistuvat kuntien toimintaympäristöön, mitä ei ole huomioitu raportissa pienten ja keskisuurten kuntien osalta.

2. Mitä mieltä olette toimivuusarvioinnin havainnoista liittyen katujen ja yleisten alueiden kunnossa- ja puhtaanapitoa koskeviin säännöksiin (lain luvut 2 ja 3)?

Kunnossapitolain toisen luvun, 3 §:n talvikunnossapidon laatutason muutos tyydyttävästä tasosta hyvälle tasolle eri liikkujaryhmien tarpeet huomioiden nostaisi merkittävästi Lieksan kaupungin vuosittaisia talvikunnossapidon

kustannuksia. Nykyinen laatutason määrittely on ollut toistaiseksi riittävä Lieksan kaupungin eri liikkuja-ryhmille.

Kunnossapitolain toisen luvun 4 §:n mahdollinen muutos siirtää jalkakäytävien kunnossapitovastuu kunnille nostaisi huomattavasti Lieksan kaupungin kunnossapitokustannuksia. Lisäksi jalkakäytävien kunnossapito olisi haasteellista nykyisillä resursseilla. Lain toisen luvun 4 §:n tonttiliittymien aurauksen vastuuden selkiyttäminen koskemaan kaikkia tonttiliittymiä olisi kustannusvaikutuksiltaan huomattava Lieksan kaupungille ja heikentäisi katuverkon talvikunnossapidon palvelutasoa. Lisäksi kalusto- ja henkilöstöresursseja tulisi lisätä nykyisiin resursseihin nähden merkittävästi. Joissakin yhteiskuntaa hyödyttävissä tapauksissa tonttiliittymien aurauksen on kannatettava asia. Kunnossapitolakiin asia tulisi kirjata joustavasti ja kunnille kehittämiskohteena, esimerkiksi ikääntyneiden kotona asumisen tukemiseen tai esteettömyyden edistämiseen - kirjauksena.

Kunnossapitolain toisen luvun 5 §:n tontinomistajan ilmoitusvelvollisuus liikennettä vaarantavista päällysteen rikkoutumisista, kuopista ja muista vastaavista puutteista on syytä tuoda paremmin tontinomistajien tietoisuuteen. Toisen luvun 7 §:n päätös kadun päällysteestä on tarpeeton, koska käytännössä päätös tehdään katusuunnitelman hyväksymisen yhteydessä.

Kunnossapitolain kolmannen luvun 9 §:n määritelmä ”katu tulee pitää siistinä ja terveydellisesti turvallisena” tulisi muuttaa vastaamaan maankäyttö- ja rakennuslain määritelmiä ”viihtyisä, terveellinen, turvallinen”. Kolmannen luvun 10 §:n kadun puhtaanapitovastuut olisi syytä selkeyttää ja täsmentää. Lakiuudistuksen yhteydessä olisi tarkoituksenmukaista harkita tontinomistajan puhtaanapitovelvoitteiden tarkentamista ja täsmentämistä. Tontinomistajat harvoin tuntevat lain puhtaanapidon vastuut, ja vastuut on esitetty osin epäselvästi ja epätarkoituksenmukaisesti luvun kolme kyseisissä kohdissa.

3. Mitä mieltä olette toimivuusarvioinnin havainnoista liittyen kaduilla ja yleisillä alueilla tehtävien töiden sääntelyyn?

Lieksan kaupungilla yleisen alueen luovuttamisesta tilapäiseen käyttöön päätetään viranhaltijapäätöksellä, ja päätöksessä määritellään muun muassa alueen käytöstä, tilapäisistä liikennejärjestelyistä ja alueen ennallistamisesta. Kunnossa- ja puhtaanapitotyötä koskevien tarkempien määräysten antaminen mahdollistaisi hallinnollisen sanktiomaksun sekä katutöistä aiheutuvien haittojen ja vahinkojen minimoimisen sekä esteettömyyden ja turvallisuuden huomioimisen myös kaduilla ja yleisillä alueilla tehtävissä töissä.

4. Mitä mieltä olette muista toimivuusarvioinnissa esitetyistä nykyisen lain kehittämistarpeista sekä esitetyistä kokonaan uusista sääntelytarpeista?

Yhdenvertaisuuden ja tasa-arvoisuuden huomioiminen kunnossapitolainsäädännössä on kannatettava asia, kun lain sääntelyssä otetaan huomioon paikalliset olosuhteet kuten erilaiset liikkumisympäristöt ja paikkakuntien väliset eroavaisuudet katuinfraassa. Nykyinen kunnossapitolainsäädäntö mahdollistaa palvelutason noston eri käyttäjäryhmien kuten jalankulkijoiden ja pyöräilijöiden tarpeet huomioiden.

Palvelutason nosto vaikuttaa suoraan kunnossapitokustannuksia nostavasti, mikä tulisi huomioida lain valmistelussa. Kunnossapitolain ja alueidenkäytön suunnittelua ohjaavan lain rajapinta tulisi saada toimimaan kunnossa- ja puhtaanapidon tarpeisiin nähden, erityisesti talveen varautumisen ja lumitilojen osalta.

Digitalisaation ja tiedonhallinnan vaatimukset tulisi lisätä kunnossapitolainsäädäntöön, vaikka tarpeita on paljon, ja kehitystyö sekä koordinointi vaativat aikaa ja resursseja. Digitalisaatio on tulevaisuutta, ja tiedonhallinnalla on positiivinen vaikutus kunnossa- ja puhtaanapidon eri tehtäviin, tilastointiin, kunnossapidon liikkumisolosuhteiden tiedottamiseen kuntalaisille jne.

Uudet liikkumismuodot ja -palvelut tulisi huomioida kunnossapitolaissa tiedonhallintaan ja jakamiseen liittyvänä asiana. Uusien palvelujen mahdollinen käyttöönotto edellyttää kunnossapidon tietoa, huomioiden liikennemuotojen ja -palveluiden haittavaikutukset kuten liikkumattomuuden lisääntyminen passiivisten liikkumismuotojen yleistessä.

Toimivuusarviointi -raportin mukaisesti kestävän kehityksen, luonnon monimuotoisuuden ja ilmastonmuutoksen vaikutusmahdollisuudet tulisi yhteensovittaa kunnossapitolainsäädännön ja alueiden käyttöä ohjaavan lainsäädännön kesken. Kuitenkin suuret linjat ja ratkaisut tehdään muualla kuin kunnossapitolainsäädännön piirissä.

Kunnossapitolaissa olisi tarpeen tunnistaa kunnossa- ja puhtaanapidon toiminnan hyvinvointia edistävä vaikutus arkiliikkumisen ja yleisesti liikunnan edistämisen näkökulmasta ja lisätä tästä lakiin hyvinvointia edistävä vaatimus. Jalankulkijoiden ja pyöräilijöiden huolellisuusvaatimuksen lisääminen lainsäädäntöön vähentäisi oletettavasti liukastumistapaturmia ja lisäisi esimerkiksi liukasteiden käyttöä. Liukastumis- ja kaatumistapaturmien rekisteröinnin rajapinnan selvittäminen muun lainsäädännön kanssa on kannatettava asia.

Kunnossapitolaki liittyy kiinteästi muuhun lainsäädäntöön, joista alueidenkäyttölain uudistus on keskeisin. Ennen kunnossapitolain uudistamista, lakien väliset päällekkäisyydet ja ristiriitaisuudet tulisi käydä läpi huolellisesti. Nykyinen kunnossapitolaki on täyttänyt perustehtävänsä kuitenkin varsin hyvin.

5. Onko teillä muita terveisiä tai palautetta lainvalmistelua varten?

Kunnossapitolain uudistuksessa tulisi ottaa huomioon kuntien taloudellinen tilanne. Kuntien tulevaisuuden talousnäkyymiin liittyy paljon epävarmuutta lähinnä sote-uudistuksen vuoksi. Kunnat ovat erilaisia, ja kuntien erilaisuus vaikuttaa eri tavoin kuntien talouteen. Lain valmistelussa tulisi ottaa huomioon kuntatalouden realiteetit, myös pienten ja keskisuurten kuntien osalta.

Kunnossa- ja puhtaanapidon laatutason nosto nostaisi Lieksan kaupungin kuntatekniikkapalvelujen käyttötalouden kustannuksia varsin huomattavasti. Palvelutason nostoon liittyvät uudistukset tulisi kirjata lainsäädäntöön joustavasti ja huomioiden, että kadun alkuperäinen tarkoitus on kuitenkin liikkuminen eri liikennemuodoilla turvallisesti ja esteettömästi.

Esittelijä	Kuntatekniikan päällikkö
Päätösehdotus	Kuntatekniikkaliikelaitoksen johtokunta päättää esittää kaupunginhallitukselle esittelytekstin mukaista lausuntoa Lieksan kaupungin lausunnoksi kunnossapitolain toimivuusarviointi -raportista.
Päätös	Kuntatekniikkaliikelaitoksen johtokunta päätti esittää kaupunginhallitukselle esittelytekstin mukaista lausuntoa Lieksan kaupungin lausunnoksi kunnossapitolain toimivuusarviointi -raportista.
Lisätietoja	Kuntatekniikan päällikkö Ritva Patja, p. 040 1044 704, sähköposti ritva.patja(at)lieksa.fi